

af de forskelligste Folk: Kieler Studenter med røde Huer, Kjøbstabborgere, velnærede Landmænd fra Angel og Marst., der kjende hverandre paa deres trefarvede Brylløiser og deres Ølkrus; de have derfor meget passende valgt Kroen til Samlingsplads for det Parlament, som forhandler om Als' fremtidige Skjæbne. Imorgen — siges der — ville de proclamerer Friederich der Achte som Dens Herseer.

Augustenborg, 3die Juli.

Inat var atter Alarm, og Besætningen rykkede ud, men det var ligesom tidligere blind Alarm, om Morgenen vendte Preusserne atter tilbage. Hvad der har været Grund hertil, veed jeg ikke, ligesom jeg overhovedet erfarer meget lidt af hvad der foregaaer omkring mig. Hidtil har jeg siden Preussernes Ankomst ikke forladt Lazarethets af Poster omgivne Gaard, da jeg ikke vidste, hvorledes vor Stilling var. Nu kan jeg formaage mig med større Frihed; igaar har jeg sin optima forma afgivet mit Resord og lovet ikke at forlade — „Schloß“ Augustenborg, sagde den gamle Major, som med yderste Høflighed foretog denne Ceremoni — „Byen“ Augustenborg, rettede paa godt Dansk Hr. von Wischensfeld, forhen dansk Cadet, senere schleswigholsteinsk Lieutenant, nu lgl. preussisk Oberlieutenant og Stadtcommandant. Indenfor de saaledes fastsatte Grændser ere vi frie, kunne gaae og komme som vi vilde, og denne Frihed have vi idag benyttet til at beestage i den Ligbegængelse, hvorved Premierlieutenant Walter af 3die Regiment, hvornæ frivillig Constabel Hammarstrom og en preussisk Underofficer Voss stredes til Jorden. Commandeuren for det heroærende Regiment, der tilligemed flere Officerer deltog i Ligtoget, anviske de danske Læger Plads umiddelbart bag Risten, preussiske Soldater bare, et talrigt Musikcorps spillede og med megen Høitidelighed og Ro passerede det store Tog gennem hele Byen, hvis Gade var opfyldt af Fremmede, hvis Huse paa et Par nær vare smykkede med schleswigholsteinske og preussiske Flag. Først imorges har Augustenborg isøst sig denne Prydelse. Skjøndt den lille Flække, der i mange Aar ubevægende har levet af Hertugen og hans Hof og er bleven stærkt bearbejdet af hans tydske Embedsmænd, naturligvis nærer en vis Hengivenhed for sit forrige Herkøb, har den dog givet sig god Tid med at lægge sine politiske Anskuelser for Dagen og ytre sin Glæde over, at Besielsenens Time endelig er slagen. Kun Hr. Proprietair Clemmensen har ikke kunnet vente, men stundt sig med at smykke sin Gadebør med Grønt; gennem denne Resport er den lgl. preussiske Stadtcommandantur og Hr. Wischensfeld draget ind — lige Sjæle finde dog altid hinanden. Men igaar kom Parolen lydfra og med den Rister fulde af schleswigholsteinske Flag; det første hejedes paa Slottet, det andet paa Kroen, hvor en Mængde fremmede Gæster vare tagne ind og flere ventedes, de øvrige udbæstes rundeligt af dHr. Clemmensen og Haack, begge tidligere Inspecteurer hos Hertugen, nu Mataborer i Byen, og Beboerne behøvede ikke engang at have den Uleilighed at hængse Flagene ud — Alt blev besørgt, og det overordentlig net, undtagen paa Vægterens Huns, hvor der var vendt op og ned paa Flaget, saa at det saae ud, som om Holland*) vilde gjøre Preussen og Schleswigholstein Ketten stridig, hvad denne høitbetroede Embedsmand angik.

Grunden til alle disse Flag og alle disse Fremmedes Nærværelse er den forestaaende Proclamation af Herzog Friederich. De foregaaende Dage var Landalmuen bleven stærkt bearbejdet af Agitatorer, der var ikke sparet hverken paa gode eller onde Ord, og disse eller af de stakkels Bønder, der ikke vide, om de ere høieste eller folge, valte. En Ytring af en Bønde var ret betegnende; han vidste ikke om han skulde underskrive den colporterede Adresse eller ikke, han vilde ikke gjerne, men maatte kunde han dog blive nødt dertil og trostede sig for dette Tilfælde med: „at de Danske dog nok alligevel vide, at vi ere danske.“ Ja, det vide de Danske meget godt; men Altingerne og Slesvigerne overhovedet vide ogsaa, at den danske Regjering er godmodig og soag; derfor lade de sig true til Meget, som skaber det Land, de af Hjertet ere hengivne. Ingen Regjering kan undvære en jævnlig Frygt hos Undersaatterne, og en saadan har den danske Regjering aldrig vidst at indgyde. Alt var sat i Bevægelse for at den høitidelige Ceremoni, som skulde vise, at Als, der ved Lysabells Bønder for 16 Aar siden tvang Hertugen til at forlade sin fædrene Borg, bitterlig fortrod sin Uret og var beredt til at kaste sig i hans Søns og Tydslands aabne Arme. En Mæske saakaldte „Alfinger“ haabede indfundet sig, og til min ikke ringe Overraskelse gjenhæntte jeg i dem Ansigt, jeg før havde seet i Angel, i Byen Slesvig, i Tønder, gamle Bekjendte, der formodentlig havde været Nordflesviger ved Bøghoved og Pøgmunkloster og nu vare komne til Augustenborg for at aflægge Vidnesbyrd om, hvor inderligt den danske D. Als ønskede at hvinde sig til det nye Rige, som i mange Aar havde spøget i deres Hjerner. Jeg vil nævne et Par af disse gode Venner; at opregne dem Alle, vilde være uoverkommeligt. Der var — ligesom i sin Tid Menelaos: „et Hoved høiere end

Flosten“ og dreiere end hoer Enkelt af den — den bekjendte Tilbrugerer Brønning fra Slesvig, Formand ved alle oprørske Optøier. Han fulgte troligt Stamgæsterne fra hans Wihlerkæmpe, forhenværende Slotsforvalter Kuppel, Broder til Forstanderen for Sindsygehospital, der formodentlig har været forhindret i at kunne have den Glæde selv at beestage i Fæsten; forhenværende Frisfaremand, Bomuldsfabrikant Schmidt, almindelig bekjendt under Navn af „Byens Schmidt“; Lømmarmestrene Lundt og Schult jun., der i mange Aar havde havt stadigt Arbejde for det lgl. Ingenieurcorps; der var Brændevinsbrønder Tromsen fra Michaelsstræde, Klædehandler Herting af Firmaet „Langenheims Nachfolger“, Vinhandler Busdorff, hvis Varer have det tilfælles med det „vinblaae Hav“, at de indeholde temmelig mange vandagtige Bestanddele; der var Intelligensen, repræsenteret af dHr. Doctores med. & chirurg. Hennigsen og Sager, den Sidste bekjendt som Formand for et Slags Væfærdskommittee, der dannede sig i Slesvig, saasnart Armeen forlod Danewirkestillingen, og som fornemmelig havde det Hverv at udjage alle Danste af Byen; der var den raae Kraft i Form af en Flot mindre velklædte Personer med en pynnet Omnibusudstift Hertz i Spidsen; der var Vinhandler Jensen fra Tønder, bekjendt som en af Byens ivrigste Schleswigholsteinerne, ledsaget af en Flot Marstbønder, som ikke gave en Flot Marststude noget efter i Fædme; der var mange andre Herrer og Damer med trefarvede Baand paa Bryllet og trefarvede Coardes paa Hattene; der var Vin og Øl i Overløbighed, der var Jubel og Glæde og Schleswigholsteinsyngen, indtil en preussisk Patrouille adspilte det smukke Selskab uden at give det Tid til at anerkjende Prætendenten som eneberettiget Herseer paa Als.

Augustenborg, 4de Juli.

Idag have vi Postbude i preussisk Uniform, men endnu ingen Post. Dagene henføres i pinlig Uvisshed om hvad der foregaaer hjemme, hvad der er blevet af Venner og Bekjendte; kjært var derfor et Besøg af to flensborgske Borgere, der vare reiste hertil for at bringe de herværende saarede Officerer Hilsen fra og Oplysning om deres Kammerater. De medbragte Fortegnelse over faugne danske Officerer, som havde passeret Flensborg, over de Saarede, de havde opspurgt i de fjendtlige Lazarether, over Døde og Savnede — af, det var en lang Liste med mangt velkjendt Navn, mangen brav Soldat, som hin utydelige 29de Juni saae lyset sidste Gang. Bort Tab har efter alle Beretninger været meget stort: preussiske Læger paastaae det; Landmænd herfra Egne, som strax efter Slaget besøgte Balpladsen for at lede efter Bekjendte, stibrede denne som overlaet med friske Grave; de brave flensborgeres Beretning bekræftede kun, hvad jeg frygtede. Den lille danske Arme er atter bleven næsten en Brigade svagere, og de Laurbær, den har kjøbt for denne dyre Pris, synes kun ringe. Om Officerernes og Soldaternes Mod er der ingen Tvivl, atter og atter nævnes det 18de Regiment med Beundring; ligesaa siden Tvivl er der om at Armeen er fort med Dugthighed, men desto sørgeligere er det, at der i Hæren synes at findes dybt rodfæstede Under, der lamme Dugthigheden og give Modet og Tapperheden ikke Seir, men kun Død til Belønning. Jeg vil ikke her og mindst i dette Zieblit optræde med Beskyldninger for Feil, der ikke kunne afhjælpes i et Nu, men jeg kan dog ikke lade være at optegne, at Nøgterne om Mangel paa Ngtpaagivenhed, om en ubegribelig Sløvhed vedblive at holde sig, og at hæderlige Mænd endog paastaae, at der i Hærene om Ulfæbel Kirke er fanget Soldater, som ganske roligt sad og bødede deres Stoe.

Vor Fjende er ikke uvirtios. Han indtager en — som det synes mig — godt valgt, tilbagetruffen Stilling paa den sydsøstlige Deel af Den, der begrændses af Augustenborg Fjord og Sønderfjorden. Hans Cantonementer gaae ikke ud over Augustenborg, Vollerup og Sundsmark, men inden denne snævre Grændse ere Gaarde og Huse stærkt belagte, undertiden med henvend hundrede Mand. Preussernes Styrke angives til to Brigader, tre Feltbatterier og et Uflanregiment; den største Deel ligger i Sønderborg. Overalt er der Vagtposter; Patrouiller gjenneestreise Den og bevogte Kysterne, den største Ngtpaagivenhed vises, og det synes mig klart, at Fjenden just ikke føler sig ganske sikker i sin Stilling. Et Tegns herpaa er det ogsaa, at det i Augustenborg cantonnerende Regiment ikke inlægger sine Syge paa Lazarethet, men sender dem til Sønderborg. Patrouillerne inbringe hertil levende og livløse Gjenstande af alle Slags: Personer, der ere mistænkte for at have hjulpet Flygtninge eller at staae i Forbindelse med den danske Arme; Heste, der have tilhørt eller faae Skyld for at have tilhørt vort Cavalleri, og bekræftet med Grønt førtes forleden hertil en Deserteur fra Intendanturen, en seer Dø, der for at undgaae Indfængningen og Slagterøgen havde stukt sig i Stoven. Som en Triumphantor stred den frem i Spidsen for et talrigt Følge af Augustenborgs Gadedrenge og preussiske Soldater med og uden skarpladte Geværer; der var Jubel og Glæde, og jeg fortaenker dem ikke deri, thi deres Naturalforpleinings-Rationer ere saa smaa, at en Mand umuligt kan mættes derved. Overalt maae derfor Kvarteeværetterne flyde en god Deel til; disse usle smaa Portioner indeholde næsten en Opfordring

til Soldaten om at stasse sig mere paa hvad Maade han kan, ialtsald ere de en meget god Undskyldning for ham, om han gjør det. Paa indbragte livløse Gjenstande er heller ingen Mangel; Stalgaarden ved Slottet har i flere Dage seet ud som en kolossal Marchandiserbontik: der var Bogne, belæstede med Lazarethgjenstande fra Nordborg, Sengetøi, Babelar — ikke engang Spande har man forsmaaet at medtage — Kanoner fra de forladte Batterier, sønderstude Lavetter og en Baad, opfisset, Gud veed hvor, og slæbt til Augustenborg, hvor den ligger paa Siden i den solbede Gaard og ligner en Kæmpesiff, der er trukket op af sit Element og gispende drager sine sidste Sult paa det Tørre. Og Bontiken mangler ikke Runder: hamborger og berliner Stakkere have indfundet sig; som Navne lugte Naflet, have de lugtet Byttet og skyndt sig hertil for ikke at gaae glip deraf; man siger, at En af dem allerede har gjort den frønde Handelsmand med Andres Citerladensfaber et Bud paa samtlige Lazarethgjenstande.

Augustenborg, 5de Juli.

General v. Wingingerode, en meget artig og sin gammel Herre, har idag løst samtlige Læger fra det givne Resord. Vi ere altsaa frie, vi kunne reise, naar vi vilde; men hvem skal saa pleie de Syge og Saarede? Diskes Antal er imidlertid ikke saa stort, at det ubfordrer sex Lægers Nærværelse; imorgen reise derfor tre Colleger over Hamborg og Lübeck til Kjøbenhavn. Preusserne synes ogsaa at være af den Mening, at Personalet er for stort: efter først at have „hjempermitteret“ de i Slesvig fødte Trainludiske, have de nu sendt den største Deel af vore Sygevogtere lydfra, om til Tjeneste ved saarede Danste paa andre Lazarether eller til en tydsk Fæstning, veed jeg ikke. Vore Bønder ere dog forunderligt ligegyldige Mennesker: en Enkelt var vel forstuvet ved at tiltræde denne ufrivillige Reise, men de fleste betragtede den næsten som en Lystreise, og der er endog Exempel paa, at Nogle have byttet sig til at komme blandt de Bortcommanderede.

Idag har det været en Høitidsdag for Augustenborgs Schleswigholsteinerne. Hertugens yngste Søn, saavidt jeg veed ligesom Prætendenten Officer i preussisk Tjeneste, har besøgt Byen, indtaget en Forfriskning hos sit Huses tro Undersaat Dr. Bach, truffet Haanden paa den halve Befolning lige ned til Vægteren med det hollandske Flag — som formodentlig i den Anledning er blevet vendt om til schleswigholsteinsk — og Gadesseieren Ferdinand. For Hs. Durchlauchtigheds Skyld vil jeg haabe, at Ferdinand mod Sædvane har vailet sig.

Augustenborg, 6de Juli.

Igaar fik vi danske Blade. Indsejete med Begjærighed, læste med Skuffelse, bragte de kun Bekræftelse paa, hvad vi alt vidste, at England, efterat have udtømt sig i store Ord, roligt stak Hænderne i Lommen og saae paa, hvad det selv havde stemplet som den stammeligste Uret, afventende det Zieblit, da de allierede tydske Stormagter vilde begaae en endnu stammeligere Handling og efter Englands Exempel bombardere Kjøbenhavn. Trofaste Venner hinsides Kanalen og ligesaa trofaste hinsides Sundet! Mon vore Skandinaver ikke endelig skulde faae Vinene op for det Haabløse i deres utydelige Idee, der allerede har gjort Danmark saa megen Skade? Jeg hører ikke til dem, som blinde af Pariahad vælte Skylden for denne utydelige Krig paa det nationale Parti, den frie Presse, ja endog paa enkelte Mænd; Krigen maatte komme, hvad Danmark end havde grebet til, naar det ikke vilde kaste Slesvig i Gabet paa den trebivehovedede Cerberus, som bevogter Nedgangen til Culturens og Reactionens Rige. Men næstes kan det ikke, at den skandinaviske Idee, som altid har været meget upopulair i Slesvig, har været en medvirkende Aarsag til at fjerne en stor Deel af dette Lands Befolkning fra Danmark, og at Partiet for at knytte Baand med et indbildt „Broderfolk“ i Nord har løsnet Baand, som bandt os til et Broderfolk i Syd. Og nu denne Maade, hvorpaa Bladene omtale det sidste Nederlag! Man fristes ikke til at antage Kjøbenhavnerne for Romere og behøver vel derfor ikke at frygte for, at Nagsraadet skulde falde paa at taffe Krigsministeren „fordi han ikke mistvivler om Fædrelandets Frelse“. Men der er i Beretningerne om det utydelige Slag Nøget, som minder om de ofte spottede „moraliske Seire“, der i forrige Krig vare Resultatet af ethvert Nederlag, Oprørerne led. Hvorfor frygte for at udtale det: vor Armeetrækker bestandigt det korteste Straa og maa trække det, ikke paa Grund af Mangel paa Mod, men paa Grund af en slet Organisation, fordi man i en Række af Aar har arbejdet paa at danne en Militis istedetfor at danne en Arme, og fordi en Militis af et af Naturen fredeligt Folk ikke kan møde en veldisciplineret Hær med Held, selv om hertil ikke kom den uhyre Overlegenhed i Vaaben, som Fjenden har over os.

Og den preussiske Arme er veldisciplineret. Man behøver kun at være Vidne til en af disse hurtige Ubrykninger, der høre til Dagens eller rettere Nattens Orden, for at erkjende det. Den Orden og Raffhed, hvormed enhver Bevægelse stee, er beundringsværdig; og overlæses ikke Soldatens Maade, overlæses heller ikke hans Ngg, bestandigt sørges der for at besjæle ham for enhver usøvnlig Byrde og gjøre ham stiftet til at bevæge sig hurtigt og let.

(Stuttet.)

*) Hollands Farver ere Blaat, Hvidt og Rødt (fra neden), Oprørernes Rødt, Hvidt og Blaat.